

Mei tee on sõprustee — see «Stella Polarise» avalaul on nagu motoks kogu teosele, mis neil päevil nägi rambivalgust RAT «Estonias». Kahe ja poole tunni kestel teeb teatrikülastaja koos Nõukogude turistidegrupiga põgusa ekskursiooni ühte põhjapoolsesse välisriiki ja kohtub siin mitmesuguste inimestega väga mitmesugustes olukordades. Siin on neid, keda aastad ei ole lahutanud sünnimaast, ja neid, kes selle unustasid kohe, kui nad 1944. a. hilissügisel võõrsile purjetasid.

R. Parvel on hästi õnnestunud organiseerida seda mitmekesist materjali terviklikuks, dramaturgiliselt loomulikult arenevaks vaimukaks kogupildiks. Eriti tuleb alla kriipsutada libreto head operetlikku, vilkalt kulgevat põhitooni. R. Parve ei ole kasutanud pakse ja raskeid värve. Kõik on peetud välja niisama stiilselt, nagu seda on L. Roosa andekalt lahendatud lavapildid. Libreto tugevaks küljeks on selle lakoonilisus. Selgesti jääb kõlama nõukogude inimeste sõprus maailma kõigi ausate

„Stella Polaris“

JÕUDIS LAVALE

omal viisil iseloomustada seda maailma, milles meie turistidel tuleb viibida ja milles pärast kuutteistkümmend aastat toimub Stella ja Lauri ootamatu kohtumine.

Tänu Laurile ja ta sõpradele ärkab Stella, kelle võõrasema on juba peaaegu maha müünud Hollywoodile ja degenerandist Nilsenile, jälle armastus oma sünnimaa vastu. Stella leiab tee tagasi isa juurde, kelle kohta teda aastate kestel on hoitud teadmatutes.

Hea sisemise ülesehitusega libreto on saanud aluseks ka viisirikale ja meeldejäävale muusikale. L. Normet võttis «Stella Polarise» kogu muusikalise külje seekord tervestisti enda kanda,

Stella laul kolmandas pildis jt.). See on seda enam tuntav, et terve rida numbreid on antud orkestris värvi- ja huvitavalt. Teose üldise õnnestumise huvides oleks siin üht-teist veel kohendada.

E. Toona lavastus on teostatud hea mõõdu- ja žanritundega. Selles on tabatud libreto valitsevat põhitooni kui ka ehtsalt operetlikku vilkust ning elevust. Sõnale ja laulule on antud õige koht ja kaal. Loodetavasti kasutab RAT «Estonia» edaspidigi operetilaval E. Toona kogenud kätt.

Kesksemate osalistena esinesid S. Urb ja A. Vihandi Stellana. Tundub, et neil mõlemal tuleb veel süveneda oma osasse. Kui teoses endas Stella kuju on žanri piirides antud küllalt arenevalt, siis ei suutnud S. Urb ega A. Vihandi seda välja tuua veenvalt. Eriti tuleks pöörata mõlemal näitlejal tähelepanu Stella sisemisele muutumisele ja kasvamisele.

Lauri osas rahuldab enam H. Vasar. K. Karaskil, kuigi ta on suuremate näitlejakogemustega, polnud vajalikku soojust ja kuju jäi liiga üheplaaniliseks. Liisu osas rõõmustas E. Lepa sundimatu ja vaba mängulaad, mis tõendas, et ta võib edukalt esineda subretina. Ka S. Sooäär paelus oma hea ja rõõmsa hooga. Sama võib öelda V. Viisimaa ja U. Vargi Villu kohta. Siin oli parajal moodsul lõbusust ja liikuvust.

Toreda ja lähimõeldult viimistletud karakterkuju lõi E. Kärvet Nilsenina. Lihtsalt suurepärase lahendus. Kuigi lauliselt see osa oli episoodiline, kerkisid siin E. Kärveti vokaalsed võimed suhteliselt tugevamini esile kui nii mõnegi keskse tegelase juures. See pani mõtlema. On tõsiselt kahju, et RAT «Estonia» opereti edurivi oma vokaalsetelt võimetelt veel ei küüni selleni, mida me talt ootame. A. Aasma Nilsen oli Kärveti omast tunduvalt kahvatum.

Pebre kuju õigest avamisest oleneb suuresti kogu tüki edukus. Sellega tuli hästi toime E. Pärn. Eriti hea oli ta teises vaatuses, kus selle finaalis avaldub kuju räpasus täies alatuses. Kahjuks jäi V. Peetri Pebre nõrgaks ja iseloomutuks.

A. Mering ja H. Otto «isamaalise mulgi» Kalapurda osas rahuldasi mõlemad, kusjuures A. Meringu mäng oli nüansirikkam ja meisterlikum.

Fr. Almqüsti osas esinesid L. Sellistemägi ja E. Meil õnnestunult. Kui esimene neist rõhutas väarikust, siis teisel oli rohkem välja joonistatud peremehetsev (gieti: perenaisetsev) iseloomujoon, mis sobis vaguraloomulise hotelliomanikuga V. Lutsu osas.

Hästi tabas I. Pöder varieteenäitleja Lana kuju. Selles oli tüüpilist mängus, laulus kui ka tantsus. S. Urb'i Lana oli suhteliselt üheplaaniline. Ka Lana etteastestseenis jäi veel vajaka ilmekusest.

Lauri (H. Vasar)
ja Stella Polaris
(S. Urb).

inimestega ja kodumaa-armastus. Tekstis pole suuresõnalisust ja välist rõhutatust, see on libreto üheks voo-ruseks. Kui opereti lõpupildis Stella lehvib lahkuvale lennukile, oleme veendunud, et meie inimeste sõprus avas talle tee tagasi sünnimaale, tõelisse kodusse.

R. Parve on väheste, kuid väga tabavate joontega loonud pildi võõrsil viibivatest eestlastest. On ausaid, lihtsaid inimesi, kes tahavad teada tõtt sünnimaast. On aga ka neid, kes on asunud elama «vaba maailma» moraalseaduste järgi. Tüüpilisteks selle leeri esindajateks on pagulasajalehekesse «Eestluse Aade» reporter Pebre ja Stella võõrasema, kes täielikult on omaks võtnud «vaba maailma» elulaadi. Esimene neist püsib veepinnal tänu oma provokatsioonidele, teist on aidanud haljale oksale äriabielu rikka

ja see on tal hästi õnnestunud. Siin on lüürilises plaanis loodud laule, mis peamiselt karakteriseerivad Stella ja Lauri tunneteringi, lõbusaid, ehtsalt duetlikke tantsulaule subretipaarile Liisule ja Villule. Teises vaatuses on helilooja loonud ulatusliku revüüstseeni, Stella järjekordse lööknumbri ja Lana etteaste.

Kuigi L. Normeti muusikat iseloomustab põhiliselt n.-õ. numbriline printsiip, kasutab ta, kus seda nõuab muusikaline dramaturgia, oskuslikult seostavaid vihjeid, mis aitavad antud situatsioonides avada sügavamalt tegelaste sisemaailma. Eeskätt avaldub see Stella kuju muusikaliselt arendatavas käsitlemises. Tuleb tunnustavalt märkida teise vaatuse finaali muusikalise-dramaturgilist lahendust. Kui meie seniste operettide puhul just siin on olnud kõige enam libestumise

inimestega ja kodumaa-armastus. Tekstis pole suuresõnalisust ja välist rõhutatust, see on libreto üheks voo-ruseks. Kui opereti lõpupildis Stella lehvitab lahkuvale lennukile, oleme veendunud, et meie inimeste sõprus avas talle tee tagasi sünnimaale, töö-lisse kodusse.

R. Parve on väheste, kuid väga ta-bavate joontega loonud pildi võõrsil viibivatest eestlastest. On ausaid, liht-said inimesi, kes tahavad teada tött sünnimaast. On aga ka neid, kes on asunud elama «vaba maailma» moraali-seaduste järgi. Tüüpilisteks selle leeri esindajateks on pagulasajalehekese «Eestluse Aade» reporter Pebre ja Stella võõrasema, kes täielikult on omaks võtnud «vaba maailma» elu-laadi. Esimene neist püsib veepinnal tänu oma provokatsioonidele, teist on aidanud haljale oksale äriabielu rikka hotelliomanikuga. Neile mõlemale on iseloomulik pr. Meeta repliik: «Olen ammu juba unustanud, et olen eest-lane.»

R. Parve tüüpidegaleriis on teisigi karakterseid kujusid sellest leerist. Seal on oma Mulgimaad taganuttev «äri-mees» Kalapurda, kes tänini ei saa leppida sellega, et tema maa peale on loodud kolhoos. Seal on Kristliku Rah-vaerakonna tegelane Nilsen, äritsev varieteeartist Lana jt. Igaüks aitab

ja see on tal hästi õnnestunud. Siin on lüüriliselt plaanis loodud laule, mis peamiselt karakteriseerivad Stella ja Lauri tunneteringi, lõbusaid, ehtsalt duetlikke tantsulaule subretipaarile Liisule ja Villule. Teises vaatuses on helilooja loonud ulatusliku revüü-stseeni, Stella järjekordse lööknumbri ja Lana etteaste.

Kuigi L. Normeti muusikat iseloo-mustab põhiliselt n.-õ. numbriline printsiip, kasutab ta, kus seda nõuab muusikaline dramaturgia, oskuslikult seostavaid vihjeid, mis aitavad antud situatsioonides avada sügavamalt tē-gelaste sisemaailma. Eeskätt avaldub see Stella kuju muusikaliselt arenda-tumas käsitlemises. Tuleb tunnusta-valt märkida teise vaatuse finaali muusikalis-dramaturgilist lahendust. Kui meie seniste operettide puhul just siin on olnud kõige enam libastumisi ja puudujääke, siis «Stella Polarise» puhul on see «pätkel» lahendatud kor-rektselt, läbimõeldult ja selge kujun-dusliku joonega.

Vormiliselt vähem õnnestunute hul-ka tuleb lugeda avapilti paigutatud kolme karakterilt sarnast duetti, mis sellistena «söövad» üksteist.

Kõik ei paista veel lõplikult korras olevat orkestratsiooniga. Esineb saa-teid, mis kõlavad tühjalt ja vaese-voitu (Pebre etteaste esimeses pildis,

selleni, mida me talt ootame. A. Aas-ma Nilsen oli Kärveti omast tundu-valt kahvatum.

Pebre kuju õigest avamisest oleneb suuresti kogu tüki edukus. Sellega tuli hästi toime E. Pärn. Eriti hea oli ta teises vaatuses, kus selle finaalis avaldub kuju räpasus täies alatuses. Kahjuks jäi V. Peetri Pebre nõrgaks ja iseloomutuks.

A. Mering ja H. Otto «isamaalise mulgi» Kalapurda osas rahuldasiid mõ-lemad, kusjuures A. Meringu mäng oli nüansirikkam ja meisterlikum.

Pr. Almqusti osas esinesid L. Sel-listemägi ja E. Meil õnnestunult. Kui esimene neist rõhutas väärikust siis teisel oli rohkem välja joonistatud peremehetsev (õieti: perenaisetsev) iseloomujoon, mis sobis vaguraloomu-lise hotelliomanikuga V. Lutsu osas.

Hästi tabas I. Pöder varieteenäitleja Lana kuju. Selles oli tüüpilist mängus, laulus kui ka tantsus. S. Urbi Lana oli suhteliselt üheplaaniline. Ka Lana ette-astestseenis jäi veel vajaka ilmeku-sest.

Episoodilistes osades esinesid tule-musrikkalt H. Malmsten turistidegrupi vanemana, A. Sepp võõrsil viibiva ausa eestlasena, A. Linnamägi kunstniku-abstraksionistina, H. Rips ja L. Sel-listemägi giididena, T. Puks kunstni-kuna jt.

Revüüstseenis oli küllaltki ulatus-lik osa teatri balletiartistidel, kes I. Põdra loodud tantsudes solistide ja gõrlidena tulemusrikkalt esinesid.

On hea, et RAT «Estonia» on näinud ette ka dubleeriva koosseisu, kuid tun-dub, et praegu on liiga suur vahe ül-dises õnnestumises. See on tingitud eeskätt mõningate osatäitjate suhteli-selt nõrgemast esinemisest (Pebre, Nil-sen, Lana), mis ei läga veel tervik-likkust ja vajalikkku sisemist tempot.

Orkestrit juhatab sedapuhku Ü. Raudmäe. Kui ansambliga üldiselt võis rahule jääda, siis tundus, et de-tailides on veel üht-teist viimistleda.

Kui kõnelda kogumuljest, mida jät-tis «Stella Polarise» etendus, tuleb ennekõike rõõmustada, et meie algu-pärane operettiliteratuur on rikastu-nud uue teosega. See rõõm on seda suurem, et see teos on loodud kaasaja teemal ja käsitleb probleemi, millest tuleb kõnelda.

H. Kõrvits